

Visuaaliset menetelmät tutkimuksessa ja oman työn välineenä

Suvi-Maria Saarelainen
TT, Yliopistonlehtori
Itä-Suomen yliopisto

Esityksen kulku

- Määritelmät
 - Visuaaliset menetelmät
 - Visual prosessiaaliset menetelmät (Elicitation Methods)
- Pictor menetelmä
 - Esimerkki saattohoitohankkeesta
- Elämän puu
 - Nuorten aikuisten syöpä
- Loppupäätelmät
 - Sovellettavuus diakoniatyön kentällä
- Työpajassa – Pictorin kokeilua pareittain/pienryhmissä

Määritelmä

- Visual Methods
 - Tutkimus, jossa visuaalista materiaalia kerätään tai tuotetaan ja analysoidaan
 - Analyysi voi kohdentua olemassa olevan aineiston analyysiin, tutkijan tuottaman aineiston analyysiin tai osallistujan tuottaman materiaalin analyysiin.
- Visual elicitation methods
 - Osallistuja tuottaa jonkinlaisen visuaalisen tuotoksen, joka kuvaa hänen kokemustaan tietystä tilanteesta

Yleiset hyödyt visuaalisissa menetelmissä

- Osallistujavetoisuus
- Voi käyttää keskustelun rytmityksen välineenä
- Tuottaa sekä visuaalisesta että tekstimuotoista aineistoa
- Tuottaa ns. “itsestään selvää tietoa”, mutta tuo esille myös näkökulmia, jotka muuten jäisivät piiloon
- Tuo esille erilaista puhetta verrattuna tavalliseen haastatteluun/keskusteluun (Rose, 2016)

Eettisyys

- Herkkien tutkimusaiheiden äärellä visuaaliset menetelmät ovat avuksi
 - Rohkaisee puhumaan
 - Vie keskustelua eteenpäin
 - Etukäteen on pohdittava, mikä väline sopii omaan tilanteeseen
- Visuaalinen elementti voi toimia ns. “jään rikkojana” ja vähentää jännitystä haastattelutilanteissa
- Olennaista aina seurata osallistujan toiveita – kaikki eivät halua käyttää visuaalisia menetelmiä..

(see Saarelainen, 2015; Katz & Hamama, 2013 Guenette & Marshall, 2009; Lev-Wiesel & Liraz, 2007).

Kriittinen reflektio

Analysoidessa ja tarkastellessa muistettava:

- Visuaalisen tuotoksen tekemisen “paikka” vaikuttaa aina siihen, millainen on lopputulos
- Visuaalinen elementti itsessään on aina rajoittunut siihen, millaista materiaalia on saatavilla
- Yleisö
 - Sosiaaliset ja kulttuuriset normit vaikuttavat aina lopputulokseen

(see Rose 2016)

Pictor menetelmän käyttäminen

(King et al, 2013)

- Kehitetty tutkimaan moniammatillisten tiimien kokemuksia yhteistyöstä (Ross, King & Firth, 2005)
- Myöhemmin tarkasteltu saattohoidon perpektiivissä potilas/hoitaja näkökulmasta (Hardy, King & Firth, 2012)
- Voidaan tarkastella mitä tahansa yhteistyötä, aktiviteettia tai ihmissuhdeverkostoja
- Rakenne ja focus lopulta osallistujan päätettävissä

Pictor haastattelun toteuttaminen

- Haastateltava ajattelee henkilöitä, ryhmiä, tahoja jne., jotka ovat mukana heidän "tapauksessaan"
- Jokainen kirjataa ylös omaan nuolilappuunsa
- Laput järjestellään suurelle paperille siten, että ne kuvastavat osallistujan näkemystä tilanteesta
- Ei kiinteitä sääntöjä, mutta osallistujia rohkaistaan ajattelemaan nuolten läheisyyttä ja suuntaa
- Haastattelija tutkii kokemusta osallistujan kanssa Pictorin "kaavion" perusteella

Analyysi

- Kuvaa/tallenna kaavio analyysiä varten
 - Esim. Valokuva, ppt, word
 - Muista anonymisointi
- Täydentää tekstin/puheen temaattista analyysiä
- Kaavioiden sisällönanalyysi
 - Esim. Kuka, mitä on kuvattuna, yhteisöt ja eroavaisuudet
 - Teoreettinen positioituminen on mahdollinen
- Esteettinen, semioottinen tms.
lähestymisvaihtoehdot mahdollisia

Tapio, 67 years;
Haimasyöpä;
Yksityisen kotihoidon
potilas

Example of Pictor Chart

“Heart of three”

Not “I”
View on death is clear

Close friends

Some friends are gone: fear of the disease

Patient

Strong worry

Wife

Relatives
Brothers, sisters & their families

Formal carers

Private care – “excellent”;
Only open from Mon-Fri

Work community

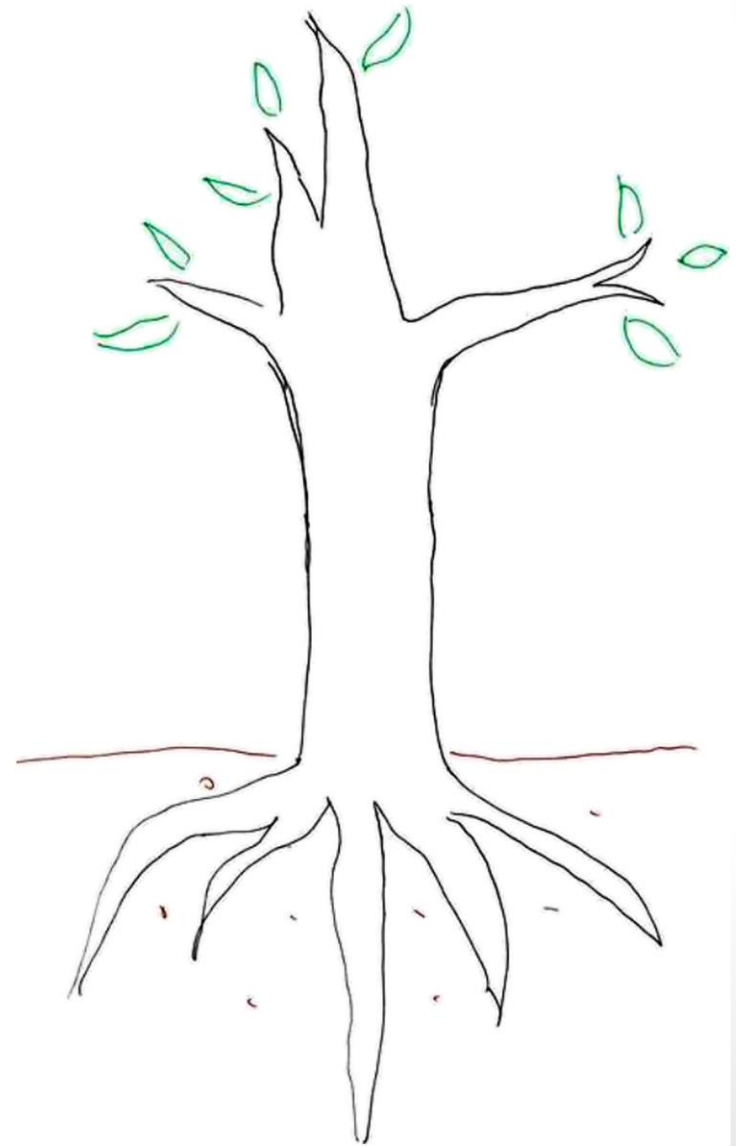
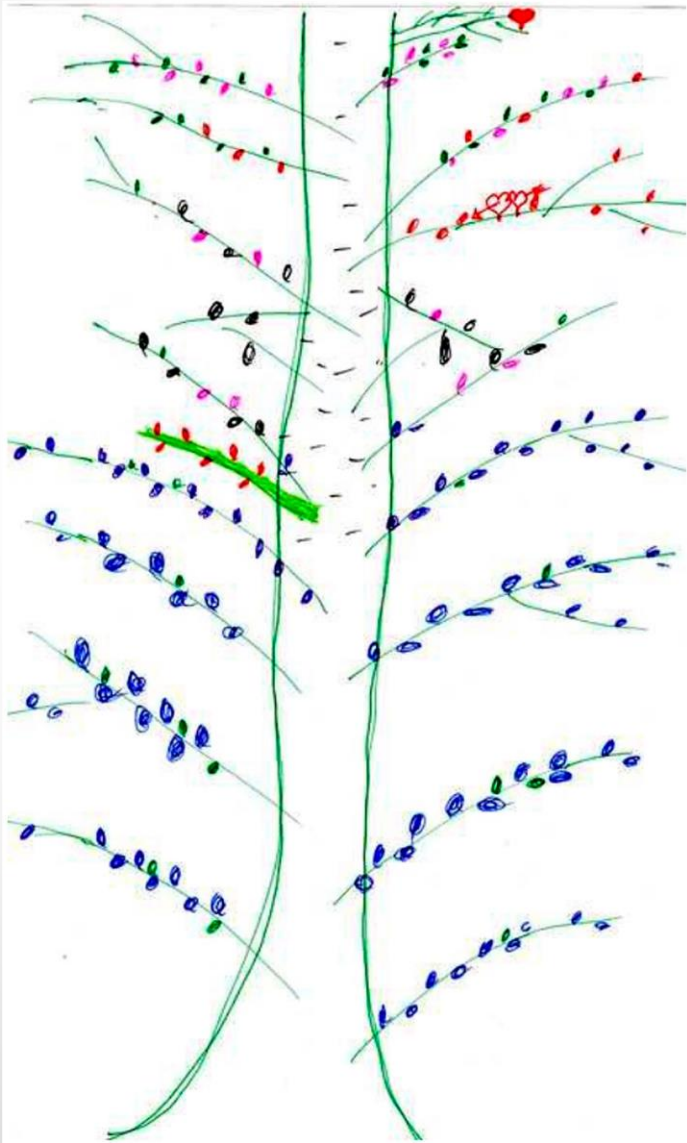
Strong identity connection,
Friends from work

Other “stakeholders”
New friends from the market and cafeterias

Public healthcare

- No contact in the beginning
Support during the weekend

Elämänpuu

Moninaiset vaihtoehdot

- Visuaalisia menetelmiä on monenlaisia: valokuvaus, piirustus, diagrammit, jانات, yms.
- Kaikki visuaaliset menetelmät rikastuttavat laadullista tutkimusta ja lisäävät kanssa tutkijuuden aspekteja
- Tutkimuskirjallisuus ei anna paljon ohjeita siihen, mikä olisi tiettyihin tilanteisiin sopiva/oikea menetelmä

Moninaiset vaihtoehdot

- Enenevissä määrin visuaaliset tuotokset analysoidaan selkeästi osana tutkimusaineistoa
- Mahdollisia haasteita
 - Huoli taiteellisuudesta (tai halukkuudesta hassutteluun) (esim. piirrustukset)
 - Haluttomuus tehdä visuaalista tehtävää (esim. diagrammit)
 - Annettu ohjeistuksen tapa vaikuttaa siihen, mikä on lopputulos

Visuaaliset menetelmät omalla työkentällä?

- Pictor
 - Keskustelun tukena tukiverkostoja tarkastellessa?
 - Työnohjaustilanteissa
 - Ryhmädynamiikan tarkastelussa
- Valokuvaus
 - Voimaannuttava valokuvaus
 - Vaikeasti sanoitettavien asioiden käsittely (asiakastyössä tai vaikkapa opetuksessa)
- Elämänpuu
 - Piirustus mahdollistaa oman kokemuksen uudelleen hahmottamisen
 - Sturktuurisena menetelmänä vahvasti käytössä narratiivisen terapian parissa (Tree of Life)

References

- Bravington, A. & King, N. (2018). Putting graphic elicitation into practice: tools and typologies for the use of participant-led diagrams in qualitative research interviews. *Qualitative Research, online first*, 1–18. [ps://doi.org/10.1177/1468794118781718](https://doi.org/10.1177/1468794118781718)
- Guenette, F., & Marshall, A. (2009). Time line drawings: Enhancing participant voice in narrative interviews on sensitive topics. *International Journal of Qualitative Methods*, 8(1), 85-92.
- Gunnarson, B. et al. (2015). The Tree Theme Method® (TTM), an occupational therapy intervention for treating depression and anxiety: study protocol of a randomized controlled trial. *BMC Psychology*, 3(40), 1-7.
- Hardy, B., King, N., & Firth, J. (2012). Applying the Pictor technique to research interviews with people affected by advanced disease. *Nurse researcher* 20(1):6-10
- Tree of Life: <https://dulwichcentre.com.au/the-tree-of-life/>
- Hughes, G. (2014). Finding a voice through “The Tree of Life”: A strength-based approach to mental health for refugee children and families in schools. *Clinical Child Psychology*, 19(1), 139-153.
- Katz, C., & Hamama, L. (2013). "Draw me everything that happened to you": Exploring children's drawings of sexual abuse. *Children and Youth Review*, 35, 877-882.

References

- King, N. et al. (2013). The Pictor technique: A method for exploring the experience of collaborative working. *Advancing Qualitative Methods*, 23(8), 1138-1152.
- Lev-Wiesel, R., & Liraz, R. (2007). Drawings vs. narratives: Drawing as a tool to encourage verbalization in children whose fathers are drug abusers. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 12(1), 65-75.
- Noble, B. et al. (2015). Can comprehensive specialized end-of-life care be provided at home? Lessons from a study of an innovative consultant-led-community service in the UK. *European Journal of Cancer Care* 24, 253-266.
- Rose, G. (2016). *Visual methodologies: An introduction to the interpretation of visual materials* (4th ed.). London, England: Sage.
- Ross, A., King, N., & Firth, J. (2005). Interprofessional relationships and collaborative working: Encouraging reflective practice. *Online Journal of Issues in Nursing*, 10(1), Art. 3. doi:10.3912/ojin.vol10no01man03
- Saarelainen, S.-M. (2015). Life tree drawings as a methodological approach in young adults' life stories during cancer remission. *Narrative Works*, 5(1), 68-91.